

Επαναληπτικές Ασκήσεις Θεωρίας στα Νέα Ελληνικά

Α' Λυκείου

- 1. Να βρείτε τη δομή και τον/τους τρόπους ανάπτυξης/ της παρακάτω παραγράφου και να αιτιολογήσετε με αναφορά σε συγκεκριμένα χωρία:**

Όπως έλεγε και μια παλιά διαφήμιση, οι ξένοι τουρίστες καλούνται να ζήσουν τον «μύθο της Ελλάδας». Η Ελλάδα, ωστόσο, ζει τον μύθο της. Μόνον που ο μύθος έχει ξεθωριάσει: το τουριστικό «εισόδημα» δεν ακολουθεί την ίδια αυξητική πορεία, η φθηνή μαζικότητα οδηγεί διαρκώς καινούργιες περιοχές στην απαξίωση. Τους καλοκαιρινούς μήνες επικρατεί η ασυδοσία και ο υπερπληθυσμός. Τον χειμώνα, αντίθετα, τα ίδια τοπία μοιάζουν βομβαρδισμένα, έρημα από ζωή και πραγματικές προοπτικές.

(Πανελλαδικές Εξετάσεις , Γραμματικάκης Γ., Ένας αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής, εκδ. Π.Ε.Κ., διασκευή)

- 2. Στο παρακάτω απόσπασμα να εντοπίσετε 2 παραδείγματα συνυποδηλωτικής/ μεταφορικής/ ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας:**

Βασική αιτία του φαινομένου υπήρξε η αλόγιστη επιδίωξη του αριθμού των τουριστών, σε βάρος της ποιότητάς τους. Έτσι, μοναδικά τοπία ενταφιάζονται στο μπετόν και παραδίδονται στην ευτέλεια και το κέρδος. Όσο για τους «τουρίστες», λίγοι ενδιαφέρονται για την ελληνική ιδιαιτερότητα. Είναι μάζες μετακινούμενες, που ψάχνουν τον πλαστικό ήλιο και τη φτήνια, ενώ προσθέτουν το δικό τους άχρωμο βλέμμα στις ήδη άχρωμες τουριστικές περιοχές.

(Πανελλαδικές Εξετάσεις , Γραμματικάκης Γ., Ένας αστρολάβος του Ουρανού και της Ζωής, εκδ. Π.Ε.Κ., διασκευή)

3. «Την Ελλάδα χαρακτηρίζει η ποικιλία του τοπίου και μία απέραντη φυσική ομορφιά, που συνυπάρχουν με τα διάσπαρτα ίχνη σπουδαίων πολιτισμών».

➔ Να δηλώσετε το είδος της σύνταξης που χρησιμοποιείται στην παρακάτω περίοδο και να αιτιολογήσετε γιατί επιλέχθηκε από τον συγγραφέα.

➔ Στη συνέχεια να μετατρέψετε την σύνταξη στην αντίθετή της.

4. Τι δηλώνουν οι διαρθρωτικές λέξεις με τα έντονα γράμματα στην παρακάτω παράγραφο;

Συνήθως προϋποθέτουμε ότι ένας διανοούμενος πρέπει να είναι ένας άνθρωπος μορφωμένος. **Όμως** κάθε μορφωμένος δεν είναι και διανοούμενος. Από τον διανοούμενο δεν περιμένει κανείς απλώς να έχει πλούσιες γνώσεις, να είναι καλλιεργημένος **ή** να κατέχει μια ειδικότητα. **Γιατί** ο διανοούμενος είναι, όπως δηλώνει και η λέξη, ένας άνθρωπος, που διανοείται κι αυτό σημαίνει, ότι είναι ένας άνθρωπος, που δεν δέχεται τα πράγματα, όπως του προσφέρονται, **αλλά** τα περνά μέσ' από τη δοκιμασία της δικής του διάνοιας — είναι με άλλα λόγια ένα πνεύμα κριτικό όχι μόνο σε ό,τι αφορά τους άλλους αλλά και σ' ό,τι αφορά τον εαυτό του.

(Πανελλήνιες Εξετάσεις 2001)

5. Να βρείτε τον τρόπο σύνδεσης των προτάσεων στις παρακάτω περιόδους:

- Ο παππούς μου πήγε στον κήπο, για να ποτίσει τα λουλούδια.
- Ο αδερφός μου σήκωσε το πακέτο και το έβαλε στο τραπέζι.
- Η γιαγιά έφτιαξε το φαγητό, ετοίμασε το γλυκό, έστρωσε το τραπέζι.
- Η θεία μου ήρθε στο σπίτι μας και μας έφερε παιχνίδια.
- Ο ξάδερφός μου μού εξήγησε πώς παίζεται το καινούριο επιτραπέζιο παιχνίδι του.
- Τα παιδιά στο πάρτι έπαιξαν, τραγούδησαν, χόρευαν.
- Οι συγγενείς μου ήταν δίπλα μου σ' αυτή τη δύσκολη στιγμή της ζωής μου και μου συμπαραστάθηκαν πολύ.
- Η μητέρα καλωσόρισε τους γονείς της και τους πρόσφερε έναν καφέ.

6. α. Να εντοπίσετε ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στα παρακάτω αποσπάσματα και να πείτε τι δηλώνει:

→ «Μακροπρόθεσμα εμείς οι επιστήμονες έχουμε τεράστιες προσδοκίες. Θέλουμε να φτιάξουμε τεχνολογία που να προσομοιάζει σε κριτική ικανότητα, σε ικανότητα να βγάξει συμπεράσματα και να παίρνει αποφάσεις, στη νοημοσύνη του ανθρώπου. Δηλαδή μια μηχανή αντίστοιχων νοητικών δυνατοτήτων του ανθρώπινου εγκεφάλου.

→ Οφείλω μάλιστα να ομολογήσω ότι δεν συγκαταλέγομαι σε αυτούς τους εκλεκτούς. Πότε με προδίδει η μνήμη μου, πότε με προδίδει η πεζή μου ιδιοσυγκρασία. Και τους ελάχιστους στίχους που θυμάμαι από στήθους έχω ιδρώσει για να τους απομνημονεύσω. Ως εκ τούτου, θαύμαζα πάντα όσους κουβαλούν την ποίηση μες στην ψυχή τους και η ευαισθησία τους την ενεργοποιεί ανά πάσα στιγμή. Η διαφορά μοιάζει απλή, είναι όμως χαώδης.

β. να αλλάξετε το πρόσωπο του πρώτου αποσπάσματος έτσι ώστε το ύφος να γίνει απρόσωπο, αντικειμενικό.

7. Να κατατάξετε το παρακάτω ποίημα στη μοντέρνα ή στην παραδοσιακή ποίηση και να αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Κ.Π. Καβάφης, **Θερμοπύλες**

Τιμή σ' εκείνους όπου στη ζωή των
όρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες.

Ποτέ από το χρέος μη κινούντες·
δίκαιοι κι ίσοι σ' όλες των τες πράξεις,
αλλά με λύπη κιόλας κι ευσπλαχνία·
γενναίοι* οσάκις είναι πλούσιοι, κι όταν
είναι πτωχοί, πάλ' εις μικρόν γενναίοι,
πάλι συντρέχοντες όσο μπορούνε·
πάντοτε την αλήθεια ομιλούντες,
πλην χωρίς μίσος για τους ψευδομένους.

Και περισσότερη τιμή τούς πρέπει
όταν προβλέπουν (και πολλοί προβλέπουν)
πως ο Εφιάλτης θα φανεί στο τέλος,
κι οι Μήδοι επί τέλους θα διαβούνε.

Καλά Χριστούγεννα και Ευτυχισμένο το Νέο Έτος!

Φιλολογική Επιμέλεια: Κωνσταντοπούλου Γιούλη